

Tlačová správa
Luxemburg 3. júna 2021

EÚ musí zintenzívniť svoje snahy o zvládnutie dezinformácií

Dezinformácie sú vážnym a čoraz rozšírenejším problémom v celej EÚ. V roku 2018 EÚ vydala akčný plán na boj proti dezinformáciám. Tento plán bol v čase vypracovania relevantný, je však neúplný. Jeho vykonávanie je v zásade na dobrej ceste, no novovznikajúce hrozby ho stále prekonávajú. Toto je záver osobitnej správy, ktorú dnes uverejnil Európsky dvor audítorov (EDA). Audítori zistili, že na úrovni EÚ je potrebná väčšia koordinácia a že členské štáty musia byť aktívnejšie, napríklad v systéme včasného varovania. Takisto je potrebné zlepšiť monitorovanie a vyvodzovanie zodpovednosti voči online platformám a začleniť dezinformácie do koherentnej stratégie EÚ v oblasti mediálnej gramotnosti, ktorá v súčasnosti chýba.

„Každý pokus zlomyseľne a úmyselne podkopať alebo zmanipulovať verejnú mienku predstavuje závažné ohrozenie samotnej EÚ. Zároveň je boj proti dezinformáciám veľkou výzvou: EÚ sa pri ňom musí vyhnúť tomu, aby boli porušené jej základné hodnoty, ako je sloboda presvedčenia a prejavu,“ uviedol Baudilio Tomé Muguruza, člen Európskeho dvora audítorov zodpovedný za túto správu. *„Akčný plán EÚ proti dezinformáciám bol v čase vypracovania relevantný, stále je však neúplný. Odporúčame, aby EÚ zintenzívnila svoju reakciu na dezinformácie a zlepšila jej koordináciu.“*

Akčný plán EÚ proti dezinformáciám vyvolal určité pozitívne zmeny, podľa audítorov však nenaplnil všetky očakávania. Plán obsahoval relevantné opatrenia – napríklad vyvracanie zavádzajúceho obsahu a znižovanie jeho viditeľnosti – od roku 2018 však nebol aktualizovaný ani revidovaný, napriek tomu, že dezinformačná taktika, aktéri a technológie sa neustále vyvíjajú. V decembri 2020 Komisia uverejnila akčný plán pre európsku demokraciu, ktorý obsahuje opatrenia na boj proti dezinformáciám, no neobjasnila, ako súvisí s akčným plánom EÚ proti dezinformáciám z roku 2018. Audítori upozorňujú, že ak sa rôzne iniciatívy zameriavajú na podobné ciele, koordinácia sa stáva komplexnejšou a zvyšuje sa riziko neefektívnosti.

Akčný plán EÚ proti dezinformáciám tiež nezahrňal žiadne ucelené mechanizmy, ktoré by zabezpečili, že reakcia EÚ bude dobre koordinovaná, účinná a úmerná typu a rozsahu hrozby. Jedným zo strategických opatrení akčného plánu EÚ bolo zriadenie systému včasného varovania, ktorý by koordinoval reakciu a spoločné akcie medzi členskými štátmi, inštitúciami EÚ a inými organizáciami, napríklad NATO a G7. Audítori zistili, že systém pomáhal pri výmene informácií, no nekoordinoval

Účelom tejto tlačovej správy je prezentovať hlavné body osobitnej správy Európskeho dvora audítorov. Úplné znenie správy je uverejnené na webovom sídle eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

spoločné prisúdenie dezinformácií a reakciu tak, ako sa pôvodne plánovalo. Členské štáty nevyužívajú jeho celý potenciál.

Audítori preskúmali oddelenie pre strategickú komunikáciu a jeho osobitné skupiny v rámci Európskej služby pre vonkajšiu službu (ESVČ) – osobitné skupiny StratCom pre východné susedstvo, západný Balkán a južné susedstvo – a zistili, že zlepšili schopnosť EÚ predvídať a reagovať na dezinformácie v susedných krajinách. Audítori sa však domnievajú, že by sa mali prehodnotiť mandáty a zdroje týchto osobitných skupín s ohľadom na nové vznikajúce hrozby. Databáza EUvsDisinfo, ktorá je hlavným produktom osobitnej skupiny pre východné susedstvo, pomohla zvýšiť informovanosť o ruských dezinformáciách. Audítori však upozornili na určité otázky o jej nezávislosti a konečnom ciele, keďže môže byť vnímaná ako projekt reprezentujúci oficiálny postoj EÚ.

Akčný plán EÚ je zameraný aj na súkromný sektor a občiansku spoločnosť v spoločnom boji proti dezinformáciám. Európska komisia vypracovala kódex postupov pre interakciu s online platformami pozostávajúci z dobrovoľných opatrení. Napríklad v prvých fázach pandémie COVID-19 boli platformy na základe kódexu vedené k tomu, aby posúvali do popredia informácie z oficiálnych zdrojov. Išlo o prelomový prístup. Audítori však zistili, že prostredníctvom kódexu sa nepodarilo prinútiť online platformy, aby vyvodili zodpovednosť za svoje konanie a aby zohrávali väčšiu úlohu v aktívnom boji proti dezinformáciám. Audítori hovoria, že nebol splnený ani cieľ zvýšiť informovanosť a zlepšiť odolnosť spoločnosti. Upozorňujú na absenciu stratégie mediálnej gramotnosti, ktorá by zahŕňala aj riešenie problému dezinformácií, a na fragmentáciu politiky a opatrení zameraných na zvyšovanie schopnosti ľudí získať prístup k médiám a informáciám, porozumieť im a narábať s nimi. Audítori tiež vnímajú riziko, že novovytvorené Európske stredisko pre monitorovanie digitálnych médií možno nespĺní svoje ciele.

Základné informácie

Zodpovednosť za boj proti dezinformáciám nesú predovšetkým členské štáty. Okrem článku 11 Charty základných práv, ktorý sa týka slobody prejavu a práva na informácie, a súboru politických iniciatív v EÚ neexistuje právny rámec, ktorý by upravoval problematiku dezinformácií.

Osobitná správa č. 9/2021: *Dezinformácie svplyvom na EÚ: boj zatiaľ zvládame, ale ešte nie je vyhrané* je k dispozícii v 23 jazykoch na webovom sídle EDA (eca.europa.eu).

Kontakt pre tlač

Tlačové oddelenie EDA: press@eca.europa.eu

Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu - Mobil: (+352) 691 553 547

Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu - Mobil: (+352) 691 551 502